

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 6. I.,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x
55 mm po K 1'50. Uradni
razglaš, posilano ter no-
tice isti prostor K 2'—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 288, za pol
leta K 144, za četrt leto
K 72, za mesec K 24.
Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravištvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 6. I.,
Učiteljska tiskarna.

Veliki protestni shod zoper Karlovo avanturo na Madžarskem.

Ljubljana, 25. oktobra.

Za sinoči so sklicale v medse-
bojnem sporazumu JDS, JSDS, SLS,
NSS in SKS medstrankarski pro-
testni shod zoper restavratorske po-
izkuse Habsburžanov na Madžar-
skem. Shod je bil izjemno izobil-
en. Zborovalna velika dvorana v hotelu
„Union“ je bila do zadnjega kotič-
ka polna, obsežajoča 3000—4000
oseb iz vseh slojev in iz vseh
strank. Predsednikom shoda je bil
soglasno izvoljen župan s. dr. Pe-
rič. Razložitvi položaj, nastal vsled
Karlove najnovejša avanture na
Madžarskem in izražajoč najostrej-
ši protest zoper poskušano restav-
racijo Habsburžanov, je prvi govor-
nik Fr. Smodej (SLS) zahteval eni-
gačne protestne korake s strani bel-
grajske vlade, ter skupne korake
velike in male entente, ki naj gredo
za tem, da se v skupnem nastopu
v interesu miru Srednje Evrope na-
pravi konec Karlovim in madžar-
skih grofov poizkusom enkrat za
vselej ter pripomore, da se spoštu-
jejo trianonski in senžermenski mi-
rovna pogodba. V istem smislu sta
govorila dr. Ravnihar (JDS) in po-
slanec Deržić (NSS). Pri njihovi go-
vorih so padli tudi ostri medklici
obsodbe na račun zadržanja italijan-
ske diplomacije napram restavraci-
ji Karla na Madžarskem. Govorniki
so naglašali vsi soglasno enotnost
vseh strank za obrambo edinstvene
jugoslovanske države pred restav-
racijskimi poizkusi karlističnih mad-
žarskih imperialistov. Sodrugi Ko-
pač (JSDS) je še povrh tega izra-
zil zahtevo, da se takoj skliče par-
lament v Beogradu, kateri naj takoj

sklepa o vseh tistih sredstvih, ki jih
bo treba podvzeti, da se Karlov
monarhistični puč onemogoči tudi
brez krvoprelitja. Velika in mala
ententa s takimi sredstvi razpolaga-
ta.

Nato je bila soglasno sprejeta
naslednja resolucija, ki se je odpo-
slala na najvišje merodajno mesto v
Beogradu:

Resolucija

shoda, ki se je vršil včeraj dne 24.
oktobra 1921 v veliki dvorani hote-
la Union v Ljubljani.

Zavedajoč se dragocenosti ko-
maj pridobljene politične svobode in
ujedinjenja našega jugoslovanskega
naroda, ter trdno odločeni, čuvati
tudi blagodat s tolikimi žrtvami
izvojevanega miru, dvigamo plame-
neč protest proti restavracijskim
poskusom Habsburžanov na Madžar-
skem in drugod ter pričakujemo
od Velike in Male Antante, da bo-
sta predrznil in ponavljajočim se
pustolovčinam ex-dinastije v intere-
su toli potrebnega miru in gospo-
darske, socialne in politične konso-
lidacije Srednje Evrope napravili
enkrat za vselej temeljit konec. Ju-
goslovanski narod solidarno zahte-
va, da stori njegova vlada vse ko-
rake, ki so potrebni v dosego tega
cilja.

H koncu shoda je govoril še če-
hoslovaški konzul v Ljubljani, dr. O.
Beneš, naglašujoč bratsko solidar-
nost Jugoslavije in Čehoslovake
zoper madžarske poizkuse restavraci-
je Habsburžanov.

Ustoličenje ljubljanskega župana.

Ljubljana, 25. oktobra.

Včeraj, dne 24. t. m. se je v
mestni dvorani izvršila zaprisega
in ustoličenje ljubljanskega župana,
sodrug dr. Ljudevita Perića.

Točno ob 11. uri se je zbral v
dvorani celokupni občinski odbor z
novim županom na čelu, pričakujoč
gospoda pokrajinskega namestnika
Ivana Hribarja, v čegar roke je no-
vi župan položil prisego.

Gospod pokrajinski namestnik je
najprej naznanil uradno potrdilo no-
voizvoljenega župana nato pa je na
slavnostni način izvršil zaprisego.
Po izvršeni zaprisegi je v daljšem
govoru nagovoril župana in zbrani
občinski odbor, podajajoč približno
naslednje misli in smernice:

»S položitvijo te prisega ste po-
stali župan prestolnega mesta Ljun-

ljane. K temu dogodku sprejmite
najprej moje najiskrenejše čestitke.
Nastopate to važno mesto po svo-
jem neposrednem predniku dr. Iva-
nu Tavčarju, možu markantne osebnosti
tako na kulturnem, političnem
in gospodarskem polju, možu, ki si
je pridobil nevergajljivi zaslug pred-
vsem še za mestno občino ljubljansko.
Vi, gospod župan, — dovolite,
da se tako izrazim, — nastopate
sedaj župansko mesto kot bel ne-
popisan list. Sloves, ki gre o Vas, je
najboljši. Hvalijo se Vaše izredne
splosnosti, znana je Vaša velika
uljudnost in skromnost. Dičijo Vas
pogled tega vse lepe lastnosti mlade
energije, ki bodo, združene s prvi-
mi, popisale ta beli list z vrsticami
Vašega delovanja v korist občanov
in občini.

Z županskim mestom prevzema-
te nase težke naloge. Že priroda sa-
ma bo nalagala mestni občini obilo
dela in stroškov. Prevzamete pa s
svojim mestom obenem tudi hval-
ležno ulogo zastopstva ene izmed
naših jugoslovanskih prestolic, me-
sta, ki je tako važno ne le po svoji
legi sami, temveč tudi po svoji ve-
ljavi. Tako mesto je za Vas častno
mesto. Izpolnujete vse dolžnosti in
naloge, ki jih Vam bo nalagalo žu-
pansko mesto, boste delali mestu v
korist in sebi v čast. Sodobni svet
je navadno tak, da sloni na nevošč-
ljivosti in zavisti. Toda Vaše že
omenjene in vse druge lepše čednos-
ti bodo Vam porok za Vaš uspeh
v delu za korist mestne občine in
občanov. Idite za svojim ciljem zve-
sto in s trdno voljo, da bo enkrat
zgodovina beležila v najlepših be-
sedah Vaše zasluge.

Svetovna vojna je usekala v vse
družabno življenje globoke rane.
Dočin je mestna občina pred vojno
delovala še v urejenih finančnih
razmerah, so posledice vojne obči-
no predvsem finančno prizadele.
Zato boste danes našli težaven po-
ložaj. Občina z lastnimi sredstvi
mnogokrat ne bo mogla izhajati. Pri
tem se boste obračali na pomoč dr-
žave. Kar se mene tiče, bom te Va-
še apele vsikdar podpiral pri vladi.
Seveda pa mi je potrebno naglašati,
da bodo te zahteve na državo v se-
danjih povojnih časih morale biti
skromne. Danes, ko je mentaliteta
drugačna in se vse obrača na dr-
žavno pomoč, je treba, da so velike
mestne občine napram državi v
svojih zahtevah skromne.

S prevzetjem županskega mesta
se Vam pa nalagajo tudi reprezen-
tacijske dolžnosti. V to prestolno
mesto bo prihajal po večkrat naš
kralj, prihajali bodo zastopniki dru-
gih suverenih narodov in Ljubljana
se bo tu morala pokazati kot prava
prestolnica suverene slovenskega
naroda.

Vi pa ste postali tudi župan vse-
učilščnega mesta. Prihajali bodo k
nam in posečali Ljubljano tudi uče-
njaki iz naše in drugih držav, ki bo-
do gledali, kakšno lice ima prestoli-
ca Ljubljana. Ustanovila se bo pri-
hodnje leto tudi umetniška akademi-
ja. Vse to boste morali imeti pred
očmi in podpirati kulturni napre-
dek. Naj Vam predočim še druge
važnejše naloge, ki Vas čakajo. Vi
vidite danes, da je ta-le dvorana te-
sna. Vaši uradi so nastanjeni v raz-
nih hišah. Treba bo torej misliti na
razširitev magistratnih poslopij.

Ena izmed najhujših nalog je tudi
regulacija ljubljanske. Seveda so
danes težavne razmere in stroški za
regulacijo bodo 20 krat večji kot bi
bili v predvojnih razmerah. Neob-
hodno potrebno je tudi izsuševanje
ljubljanskega barja. Osrednji vladi

sem v tem oziru poslal spomenico.
Vi s svoje strani pa skličite komisi-
jo, ki bo določila, koliko bo mogla
ljubljanska občina k temu dvema
nalogama prispevati.

Predočite si še druge stvari. V
zadnjih časih smo v skrbeh, kaj bo
s preskrbo Ljubljane z vodo. Tu Vas
bi opomnil na potrebo regulacije
Save. Sava se je pod črnuškim mo-
stom zajedla za 7 m globoko v svo-
jo strugo, s čemur nastaja nevar-
nost, da Ljubljana izgubi vodo. Tu
bo treba zgraditi jez. Pri tem pa
bodo pridobljene tudi vodne sile in
bo dana možnost, da se zgradi elek-
trična centrala. Centralno vladno
sem že naprosil, da tu pomaga. Va-
ša stvar bo, da se o tem z občins-
kim odborom posvetujete.

Stanovanjska mizerija Vam na-
laga prav tako veliko nalogo. Goto-
vo, da občina sama tega ne bo zmo-
gla in se more stanovanjska mize-
rija omiliti le s pripomočjo vlad.
Minister za soc. politiko je napra-
vil načrt zakona, da se pospeši
stavbena delavnost. Te dni sem od-
poslal s svoje strane k temu načr-
tu svoje izpreminjevalne in dodat-
ne predloge, izhajajoč s stališča, da
je treba ukreniti, da se privatni ka-
pital ne bo izogibal stavbeni delav-
nosti. Treba pa bo, da občina tudi
sama poseže v stavbeno delavnost.
Predvsem bo morala graditi stano-
vanjske hiše za svoje uslužbenstvo.

Izmed drugih socialnih nalog je
tudi omeniti potrebo naprave mest-
nega kopaljšča. Treba bo nadalje,
da se razpusti električna cestna že-
leznica. Opominim Vas pri tem, da
je sedanja družba pod gotovimi po-
goji obvezana razširiti omrežje ce-
stne železnice. Pospeševati bo nade-
lje našo industrijo in gledati mora-
mo, da v tem postanemo neodvisni
od tujih inozemskih industrij. Z raz-
vojem industrije je v zvezi blago-
stanje našega naroda. Vaša skrb bo-
di tudi socialna skrb za delavstvo.

Za dosego vseh teh in drugih ci-
ljev pa je treba složnega delovanja
občinskega odbora. Upam, da se bo
to složno delovanje doseglo, ker v
občinskem odboru ne bo mesta za
politične boje, temveč gre Vam
vsem za blagostanje tega mesta. In
ako se občinski svet spušča v poli-
tiko, naj se odraža to v eni edini
točki, namreč da afirmira edinstvo
te naše države, za katero ste se v
svetovni vojni tudi Vi borili kot ju-
goslovanski dobrovoljci.

Župan sodr. dr. Perić izvaja na-
to v svojem odgovoru in odgovoru
naslednje misli:

Gospod pokrajinski namestnik!
Gospodje občinski svetniki!

Zahvaljujem se Vam, velenjen-
ni gospod namestnik, za prijazne po-
zdrave, nasvete in želje, s katerimi
ste počastili mene in občino. Ne mo-
rem si kaj, da ne ob tej priliki ome-

nil tudi redkega naključja, da ste
ravno Vi, ki Vas je pred 11 leti av-
strijska birokracija na nasilen na-
čin odtrgala s tega županskega me-
sta, zadobili pravico, da kot poob-
laščenec in namestnik vladarja
vstolite prvega župana ljubljans-
kega po preobratu. Ob tej priliki
Vas tudi prosim v imenu ljubljans-
kega mesta in v svojem imenu, da
me podpirate s svojo izkušnostjo
in iniciativnostjo pri delu za blagor
občanov. Zanašam se na Vašo po-
moč, ker vem, da se Vaša ljubezen
do Vaše bele Ljubljane ni zmanj-
šala.

Gospodje občinski svetniki!

Dobro se zavedam težke nalo-
ge, ki jo prevzamam z županstvom
nase. Vojna, ki je divjala v Evropi,
je zasekala težke rane vsem go-
spodarskim in družabnim razme-
m. Posledice vojne čutimo danes
jorda huje kakor sploh kdaj prej.
Zato je pa gotovo težko in ne-
hvalno delo prevzemati v teh
razmerah vodstvo velike ljubljans-
ke občine. Toda socialno demo-
kratični klub, ki mi je naložil, da
prevzamem županstvo, je mnenja,
da je ravno v teh težkih okoliščinah
dolžnost, da se ne odtegujemo delu
in da se ne branimo odgovornosti,
temveč, da po vseh svojih močeh
sodelujemo in pomagamo pri iz-
boljšanju socialnih razmer. Pre-
zreti ne smemo, da občinski zastop-
ni ono torišče, kjer naj bi stranke
izvojevale svoje strankarske boje,
temveč naj bo polje za gospodarsko
upravno delo. Navzlic veliki razliki
programov poedinih v občinskem
odboru zastopanih strank, me tolaži
zavest, da se je socialistični čut že
krepko vkoreninil in razvil v ljub-
ljanskem prebivalstvu. Poleg moje
stranke, ki ravno temelji na socia-
lističnem načelu, moram z zadovolj-
stvom ugotoviti, da tudi druge
stranke poudarjajo bistvenost soci-
jalizma in da je tudi stranka, ki sedi
v tej dvorani na desnici, na svojem
zadnjem zboru naglašala važnost
socialnih reform. Vsi bomo torej
imeli priliko, da, ko bo šlo za izbolj-
šanje najprimitivnejših življenjskih
pogojev ljubljanskega prebivalstva,
dokažemo, da nam naši programi
niso prazna beseda, temveč se po-
trudimo, da bo beseda tudi meso po-
stala. Upam, da je ravno na tem po-
lju dana prilika za popolno soglasje
vseh tukaj zastopanih strank.

Vabim Vas, gospodje občinski
svetniki, da z vmo sodelujete in
apeliram na Vašo podporo. Prosim
Vas, da puščate po možnosti vse
ono, kar loči in razdvaja izven te
dvorane, in da osredotočite ves svoj
trud za izboljšanje socialno gospo-
darskih razmer ljubljanskega prebi-
valstva. Mislim, da nisem neskro-
men, ako trdim, da se ogromna ve-
čina ljubljanskega prebivalstva v tej

LISTEK.

H. Mann — Ivan Albreht:

SIROMAKI.

Roman.

(Dalie.)

„Razlastiti! Pošteni delavci, denite mene
na mesto takih zločincev! Če bi tlela na svetu
le iskra pravice, bi zdaj vse drlo skupaj in bi
pričelo in pomagalo. Mesto tega pa bi se le
vsi smejali siromašnemu delavcu, in če bi le
preglasno kričal o svoji izgubljeni pravici, bi
ga pobili kot steklega. Raje precej smrti! Tako
je. Raje precej smrti!“

Vzel je ovratnico izza vratu in je izbral
po drevju prikladne veje.

Ko je že sedel v vrhu nekega drevesa, je
začel glasove, in doli od vile sta prihajali dve
postavi, dva gospoda, kakor je bilo videti. Kdo
naj bi bil? No, prav! Hessling in njegov svak
Buck naj bosta prva, ki ga vidita obeše-
nega... Pa se mu je zazdelo, da bi bilo to le
preveč pretirano zadoščanje za srečna zločin-
ca. Njun prihod utegne biti migljaj čisto druge
vrste.

Pustil je, da sta šla mimo, je splezal dol in
je stopil za njima. Noč je bila črna in on je le-

zel. Kljub temu sta ga slišala, vsaj Hessling;
kajti ozrl se je večkrat in se je že vznemiril,
če ga je obsvetila kresnica. „Boji se me,“ je
rekel Balrich in je bil vesel. Čutil je: Kdor je
že bil pripravljen umreti, ta premore in zmore
več nego ti bogati razbojniki. On ima dvojno
življenje — in s tema dvema lahko počne kot
z mirhovino. Balrich je poskočil v grmovju, da
je hresnilo, in je zatulil liki grozanske pošast.
Hessling se je skril za drevo, Buck pa je samo
obstal in je pokal s prsti.

Nato sta šla dalje, vedno v razgovoru.
Balrich se je trudil, da bi razumel besede, v
kolikor jih ni odvel topli veter. Gotovo je bilo
eno: da je namreč Hessling ošteval svojega
svaka, kakor dninarja. Predbacival mu je pot
v takšni temi, češ da je ljudstvo posurovelo in
da postaja od dne do dne nevarnejše. Svoje
skrivnosti bi si bila lahko razodela tudi kje
drugje... Kakšne skrivnosti? Buck je govoril
le potihoma o njih. Nato ga je opozoril Hess-
ling, tem glasneje, na denar, ki ga prejema od
njega, na pravde in obravnave, kjer ga sme
zastopati.

„Pri takih ne!“ je nenadoma zavpil Buck.
— nakar je nekaj časa vladal molk. Balrichu
se je zdajci vrnila treznost in plazil se je še ti-
še. Kako je prišel semkaj? Kaj hoče in kaj ga
navaja? Gospoda tamle imata svoj svet; nče-

sar človek ne ve. Ali ni sleparija starega Gel-
lerta vse to, kar mu roji po glavi? Ali pa sanja
on sam?

Toda gospoda sta se prepirala dalje —
prav pravi pravcati prepir. Hessling je rekel
svaku, da je sanjač, zagovornik in pravdah za-
radi razžaljenja veličanstva in prvi sin in de-
dič starega osemindesetletnika. Za to, da
se je prelevil, ga je plačal Hessling takrat, ko
mu je dal svojo sestro za ženo. Buck zdaj sploh
nima več pravice do zoperstavljanja, do tiste
izvestne neresne ironije, ki bi nekega dne lah-
ko onemogočila prijateljsko sožitje v vili „Vi-
šini“ in ga spravila ob kruh... Nato je govoril
Buck o manevriranju, brezvestnem početju in
o grozovitem koncu. In kdo naj potem plača?
„Mi ne!“ je zakričal Hessling in se je za-
grohotal.

„Ne, vsi,“ je zakričal Buck. Toda Hess-
ling mu je predočil njegove dolgove, in zdaj
se je ponižno udal.

Delavec, ki je šel za njima, se je čutil
skrivnostno zapletenega v celo noč zarot. —
Kdo ve, kakšno nebrojno umiranje lahko na-
stane iz zavratne krparije teh dveh buržujev,
ki vendar sovražita drug drugega! Edina sta
le zoper nas; med seboj bi se najraje podavila.
Ravnajmo vendar tudi mi tako ž njima, kakor
eri sami med seboj! Pogum! Ti prebogi ljud-

je, ki se boje drug drugega — in tudi nas, ka-
dar kraljuje noč in spe vojaki. Samo napasti!
Ako imaš orožje zoper nje, in naj bo še tako
slabo, ne bodi te sram! Balrich je premišlje-
val: „Ubog gospod!“ in je menil Bucka. Ta je
šibkejši, — najpreje nadenj! Ostrašiti, izsilje-
vati — kaj naj bi neki bilo prepovedano na-
sproti taki zločinski drhali.

Že so se pojavile predmestne svetiljke.
Hessling se je zdaj opogumil in je rekel spreni-
ljevalcu: „Če ne maraš naprej, le nič ceremo-
niji!“ In Buck je pozdravil in se je sam vrnil
nazaj.

Balrich je v dolgih skokih dirjal nazaj,
dokler ni prišel spet na temno. Pripomnil je ne-
kaj vej, se je skril zanje in je čakal. Trajalo
je dolgo. Buck je racal gologlav, je mahal s
klobučkom in je govoril sam s seboj. Večkrat
je obstal in si je otiral pot, čeprav je hodil
proti vetru. „Ne morem več!“ je rekel, kot da
prisega. „Jaz sem najhujši krivec. Prvega naj
me zadene božja kazen!“

Zdajci se je ozrl — cesta je bila že blizu.
Veje so všlenile in nekdo je stopil predenj.
Buck je čakal. Ker oni ni zinil ničesar, je de-
jal sam: „Dobro večer.“

(Dalie prih.)

točki strinja z menoj. V vseh stvarih pa, kjer bi se žele morebiti ne moglo doseči soglasje strank v občinskem svetu, Vas pa prosim za stvarno kritiko in kontrolo. Saj je kontrola povsod potrebna in stvarna kritika pa celo produktivna.

Pri tej strankarski konstelaciji je pa nadalje jasno, da jaz svojega mesta ne morem smatrati za strankarsko, in da moram imeti za vodilo najstrožjo nepristranost. Svojo nalogo smatram pred vsem za gospodarsko in upravno in upam, da mi bo ravno po tem načelu lažje ohraniti svojo objektivnost.

Gospodje občinski svetniki!

Dovolite mi še, da povdarim nekatere glavne točke svojega programa. Če pogledam v bodočnost, si želim velike Ljubljane, ki bi se gale preko ozkih današnjih mej tja čez Vič in Gornjo Šiško in dalje proti Savi, želim si Ljubljane z bogato razvito industrijo in izobraževalnim in dobro situiranim delavstvom kot eno kulturnih in gospodarskih središč naše lepe domovine. To naj bo cilj tega občinskega odbora glede na zunanje lice občine. Pred očmi pa moramo imeti kruto sedanost. Večino ljubljanskega prebivalstva tare težka skrb za vsakdanji kruh in za najprej potrebnejše življenske potrebe. Draginja narašča, prehranjevalne prilike so težke in bojim se, da bodo na pčmlad vsled neugodne letine še slabše. Zato smatram za eno najvažnejših nalog arovizacno vprašanje in obenem za eno najtežavnejših, ker je ravno pri arovizacijskih stvareh treba velike previdnosti, da ne utrpimo prevelike finančne škode.

Drugo še hušje vprašanje je stanovanjska stiska. Stanovanjska beda se ne da odpraviti s papirnati naredbami, ki po navadi vzbujajo samo nezadovoljstvo tako med hišnimi poselniki, kakor tudi med najemniki. Treba bo zidati hiše. Tega dela se bo morala lotiti občina in se ne bo smela strašiti, da bo v to svrha rajala primerna dolgoletna posojila. Poleg tega je pa tudi dolžnost države, da ji priskoči na pomoč.

Razen teh dveh najvažnejših nalog pa čaka upravo ljubljanske občine tudi naloga, preskrbeti mesto z zadostno in ceneno električno silo. Kadar bo omrežje ljubljanske ceste železnice razširjeno, le-ta spejlana do sosednjih občin, se bo že vsled tega znatno zmanjšala stanovanjska mizerija in prehrana mesta bo postala lažja in cenejša.

Zakonita dolžnost občinskega odbora je, da obrača posebno pažnjo zadostni preskrbi ubogih. Treba bo najti sredstva, da se tej dolžnosti zadosti v taki meri, kakor to zahtevajo dejanske potrebe.

Se eno nalogo mestne občine naj posebno povdarim. Mestna občina je tudi eden največjih oziroma največjih ljubljanski delodajalec. Dolžnost mestne občine je, da je z zglede službeno pragmatiko in s kar najboljšo službeno pogodbo vzor vsem drugim delodajalcem.

Če sem se dotaknil nekaterih točk občinskega gospodarskega programa, pa nikakor ne smem prezreti važnih kulturnih nalog, ki pripadajo mestu Ljubljani, pri čemer omenjam šolstvo, izobražbo, zdravstvo, gledališča itd. Prezreti se ne sme, da je Ljubljana eno važnih kulturnih središč naše države, in da je naša dolžnost, skrbeti za to, da bo Ljubljana žareč svetilnik, kojega žarki bodo segali preko cele pokrajine in tudi preko njenih mej tja proti severu in zapadu, kakor daleč sega naša govorica.

Omenim naj še mestno samoupravo. Mesto Ljubljana je že dolgo stoletja samoupravna občina. Že pred več stoletji, ko je naša dežela še tlačanih graščakov in oseb in gospodarski podložnosti, je bila Ljubljana kot središče rokodelstva in prostih poklicev, ognjišče in začišč svobode. Iz te svobode se je rodila samouprava. Ljubljanski prebivalci so si že v teh davnih časih znali pridobiti samoupravo, da so si smeli svobodno voliti svoje župane in sodnike in svobodno upravljati mestne zadeve. To samoupravo so si Ljubljančani ohranili stoletja do današnjega dne in s tem dokazali, da so zreli zanjo. Smatram torej za svojo dolžnost, da bom vedno skrbno čuval samoupravo mesta Ljubljanskega.

Gospodje občinski svetniki!

Dovolite mi, da se spominjam še enega najodličnejših ljubljanskih meščanov, mislim namreč svojega neposrednega prednika gospoda dr. Ivana Tavčarja. Bil je politični nasprotnik moje stranke. Vendar Vas

prosim, da smatrate moje besede za več, kakor za akt vljudnosti. Dr. Tavčarja smo vsikdar visoko spoštovali kot poštenega in pravičnega moža in ljubljansko prebivalstvo ne bo nikoli pozabilo, da je bivši župan v najtežavnejših časih z izredno spretnostjo in potrpežljivostjo vodil krmilo ljubljanske občinske samouprave. Naj sprejme iskreni moj pozdrav s tega mesta.

Gospodje občinski svetniki!

Vojna nam je prinesla neizmerno gorja, ali rodila nam je tudi en sad: naše narodno in državno zedinjenje. Imamo državo, ki je naša last. Četudi mnogi izmed nas mogoče nismo zadovoljni z vsemi njenimi uredbami, četudi si mogoče želimo več svobode, več samouprave in drugačnega gospodarskega reda, vendar zavestno in odkrito izjavljamo,

Preziranje naše industrije.

Enkete smo imeli, članke smo pisali, intervjuvali, dokazovali z narodnogospodarskega stališča, da je pospeševanje industrije predpogoj zdravemu gospodarskemu in socialnemu razvoju pri nas, toda na merodajnih mestih merodajnih mestih odletavalo še tako tehtni razlogi kakor bob ob steno.

Obstoj kovinskih tovarnih sploh je naravnost ogrožen, ker državna in javna naročila še vedno romajo v inozemstvo, doma pa hira industrija in z njo domače delavstvo. To kar velja za industrijo vobče, zlasti za kovinsko in predilno, velja prav posebno za jeklarino v Ravnah.

Jeklarina v Ravnah se je že večkrat potegovala za razna javna naročila. Uspela pa je bilo jako malo. Če država ne more zapreti mej, bi lahko ukrenila vsaj to, da se naročila za državo odkažejo domači industriji. Tovarna v Ravnah je dobila od ministrstva saobračaja par naročil, in sicer za dobavo nekaterih posameznih rezervnih delov za lokomotive, najbrže, ker nobena velika inozemska firma ni hotela prevzeti naročila zaradi tega, ker je treba za majhno naročbo izdelovati balupe (forme), kar povzroča znatne stroške, ki niso v nobeni primeri z naročeno množino blaga.

Ta tovarna je še pozneje vlagala ponudbe, toda brez uspeha. Šlo je za dobavo jekla ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu. Tovarna je poslala ponudbo za martinsko jeklo raznih dimenzij (odpornost 50 do 60 kg na mm²) po 15,80 kg, rebovito jeklo za vagona peresa (odpornost 75 kg) po 14 K kg franko Zagreb. Te ceno so v primeri s produkcijskimi stroški res zmerne, toda naročila ni bilo.

Kje tiči vzrok?

Naročilo je šlo v inozemstvo, najbrže v Avstrijo, ker je tam cena nekaj ugodnejša, zaradi nizke vrednosti avstrijske krone v primeru z našim denarjem. Vprašanje pa je, komu koristi taka kupčija? Koliko pridobi s tem naše gospodarstvo, ali

mo, da je ta država logična konsekvence naše zahteve po narodni osamosvojitvi ter gospodarskem in kulturnem napredku, da priznavamo njeno ustavo, da hočemo izpolnjevati njene zakone in hočemo spoštovati kralja, ki ga je volja našega naroda postavila za zakonitega vladarja in reprezentanta naše države.

Sklepam z vzklikom, naj živi naše narodno in državno edinstvo, ki ga hočemo podkrepiti v tej zbornici s poštenim delom za dobrobit občine.

Po odhodu kraljevega namestnika je magistratni ravnatelj gosp. dr. Zarnik, županu predstavil mestno uradništvo.

S tem je bilo zaključeno vstoličenje prvega novega ljubljanskega župana po prevratu.

koliko škode ima? Kakšen dobiček ali izgubo ima naša industrija in delavstvo?

Vsakomur mora biti jasno, da take trenutno ugodnejše kupčije za državno gospodarsko celoto ne morejo biti v interesu, ker se s tem povečava neproduktivnost glavnice, ki so vložene v tovarnah, in zapravljajo čas in delovne sile, ki bi lahko ustvarjale. Vsi namreč dobro vemo, da je mogoče le z delom popraviti veliko škodo, ki jo je povzročila vojna in prešerni kosmopolitizem in kljub temu, da svetujemo in pozivamo na delo, izdelke naročamo v inozemstvu, da industrija počiva doma.

Vsi apeli so bili doslej domala brezuspešni. Merodajni krogi se menijo malo, je li se doma dela, producira in restavrira napravljeno narodno imetje ali ne. In če se ne motimo, je poleg verižništva, ki slavi tako sijajne orgije že tri leta, ta napaka ena največjih in tudi glavni sokrivec, da ne pridemo z narodnim gospodarstvom in valuto nikamor, marveč lezemo le še bolj v blato slabega gospodarstva.

Absolutna potreba in dolžnost državne uprave je, da se v tem pogledu preorientira, da začne misliti na naše narodno gospodarstvo in na naše delovne sile, zakaj, če se bo tako delalo kakor doslej, potem je tudi jasno, da ne bomo še celo stoletje prišli nikamor iz te neznozne mizerije, ki mora že vsakomur presedati.

Nujno opozarjamo na te nekonkretnosti naš gospodarski klub v Belgradu, da pokliče gospoda ministra za promet in železnice ter trgovino in obrt, ki gotovo nosita glavno krivdo, da v teh stvareh ni nobene izpremembe, čeprav se je že napravilo toliko mnogo korakov v ta namen.

Tudi ministri se morajo zavedati, da vprašanje industrije in vprašanje eksistence delavstva ni peto kolo v naši državi.

Bolniško in nezgodno zavarovanje delavcev v Jugoslaviji.

(Konec.)

XVIII. del.

Razne kazenske, prehodne in zaključne odredbe.

§ 159. Predpisuje za vse člane samoupravnih organov in nameščence osrednjega urada ter njegovih krajevnih organov naistotno uradno molčečnost. Če se proti tej dolžnosti pregreši nameščenec, izgubi službo; izvoljena oseba pa izgubi mandat ter ne more biti več izvoljena. — Osrednji in okrožni urad, blagajne prometnih podjetij, njih organi ter poslovne knižice in spisi se ne morejo pri državnih finančnih uravi uporabiti v nobeno svrhu.

§ 160. Vsi sklepi, proti katerim se lahko vložijo priziv v zmislu Uredbe, se morajo interesentom pisмено sporočiti v roku 30 dni. Rok za priziv je 15 dni.

§ 161. Vse javne (državne, sodniške, mesne, občinske) oblasti, uradi, zavodi itd. so dolžni, zahtevam osrednjega urada, njegovih krajevnih organov in predsednikov sodišč delavskega zavarovanja ugoditi ter jim pomagati pri njihovem delovanju.

§ 162. Samoupravni organi delavskega zavarovanja so oproščeni vsch takš kolkovine in pristojbine; za zgradbe, zavode in zemljišča pa vsch davkov, doklad in pristojbin. Enako so oproščene davkov in doklad vse bolniške podpore in ne-

zgodne rente v zmislu te Uredbe.

§ 163. Vsi redni prispevki in stroški, katere plačajo delodajalci po tej Uredbi, se smatrajo kot taki poslovni izdatki, kateri se odštejejo pri določitvi čistega dobička.

§ 164. Osrednji urad in okrožni uradi so oproščeni vsake poštne pri medsebojnim obveševanju ter obveševanju s samoupravnimi organi in delodajalci.

§ 165. Poleg delokroga, odrejeneza po tej Uredbi, morejo se osrednjemu uradu na podlagi posebnih zakonov odrediti tudi drugi posli, v kolikor se nanašajo na zaščito delavcev in njihovih interesov. Stroški takega delokroga pa ne morejo pasti v breme bolniškega in nezgodnega zavarovanja.

§ 166. predvideva kazni 5—20 dinarjev za: 1. ako zavarovavec ne uporablja varnostnih priprav, katere so mu na razpolago, ali se ne drži opreznostnih navodil, predpisanih po oblastih ali delovnem redu; 2. osebe katere na podlagi § 93. odrejene predpise ali opomine poškodujejo, odstranijo ali uničijo. — Denarno kazni sme delodajalec odrgati od nameščenčeve plače, vendar sme odbitek znašati največ četrtino zaslužka.

§ 167. predvideva kazni 20—100 dinarjev za: delodajalca, ki ne pri-glaši ali odglaši pravočasno nameščenca, ali ga pri-glaši nepravilno;

delodajalca, ki ne pri-glaši v zakonitem roku podjetja ali sprememb v osebni lastnika podjetja, katero je podvrženo nezgodnemu zavarovanju.

§ 168. predvideva kazni 20—200 dinarjev za: delodajalca, ki je prijavil previsok ali prenizek zaslužek delavca; zavarovanca, ki je na protizakonit način prejel kako podporo.

§ 169. predvideva kazni 50—300 dinarjev, v ponovnem slučaju do 600 dinarjev za: delodajalca, ki podpira zavarovanca, kateri je oškodovalec urad; delodajalca, ki nameščenca ovira pri izvrševanju porotniške dolžnosti pri sodišču za zavarovanje delavcev ali članske dolžnosti pri osrednjem uradu; delodajalca, ki ne izpolnjuje odredb § 93. te Uredbe; delodajalca, ki zavarovanca ne izda potrdila v zmislu § 14.

§ 170. V kolikor ne obstoji kaznjivo dejanje, ki se po zakonu strožje kaznuje, je predvidena denarna kazen 50—400 dinarjev, v ponovnem slučaju do 800 dinarjev, za: delodajalca, ki sklene z nameščenci protizakonit dogovor, odtrgava protizakonite prispevke od delavčeve plače ali jih odtrgava pozneje nego je upravičen; delodajalca, ki nastale spremembe podjetja sploh ne prijavl ali jih ne prijavl v zakonitem roku ter zakonitih predpisih; delodajalca, ki ne vodi plačilnih list; delodajalca, ki ne prijavl nezgode ali ne pokliče zdravnika, če se je zgodila nezgoda; delodajalca, ki ne plača v določenem roku prispevkov ali predumov.

§ 171. Denarno kazen 100—1000 dinarjev, v kolikor ne obstoji kaznjivo dejanje, ki se po zakonu strožje kaznuje, plača, kdor prekrši službeno molčečnost, določeno v točki 1. § 159.

§§ 172. in 173. vsebujeta določila o osebah, ki so odgovorne napram

oblastem ter pristojnost policijskih oblasti za prisojanje denarnih kazni.

§ 174.—181. vsebujejo prehodne določbe. Na podlagi teh odredb prenehajo vse doslej poslujoče samostojne blagajne z dnem 30. junija 1922 ter z dnem 1. julija prično poslovati kot krajevni organi osrednjega urada. Vsa aktiva in pasiva prevzame s tem dnem osrednji urad. Pred 1. julijem 1921 definitivno nameščene službenice razpuščenih blagajen in zavodov — ako jim je bila služba glavni poklic, — namesti osrednji urad priznavši jim vsa službena leta, ki se jim štejejo v pokojnino ter vse pravice, katere so uživali 30. junija 1921. — Glede izplačevanja rent so v prehodnih določilih obširna določila, na katere se povrnemo, ko prične likvidacija oziroma prične poslovanje v zmislu nove Uredbe.

§ 182. Zavarovanje v zmislu te Uredbe se prične izvajati s 1. julijem 1922, i.e.a. S tem dnem izgube moč vsi doslej veljavni zakoni za slučaj bolezni in nezgode.

§ 183. V krajih, kjer bolniško zavarovanje še ni izvedeno, more minister za socialno politiko naredbenim potom odrediti, da stopijo materialne odredbe za slučaj bolezni v veljavo že s 1. januarjem 1922. leta. — Minister za socialno politiko je pooblaščen, da naredbenim potom ter pred 1. julijem 1922, l. poviša podpore in prispevke za slučaj bolezni in nezgode, predvidene v dosedanjih zakonih in uredbah za poedine pokrajine, toda v mejah podpor in prispevkov te Uredbe.

§ 184. Izvedba te Uredbe se more v poedinih delih SHS z odlokom ministrskega sveta odložiti najdalje do 1. julija 1925. leta.

Brzjavlj.

Karla Prvega zadnja pot.

PROTI KARLU.

LDU. Budimpešta, 23. okt. Kakor se poroča, so zapadno-madžarski vstaši izrazili madžarski vladi neomajno zvestobo. Socijalno - demokratska mnogobrojna deputacija je izjavila vladi, da bo pri vseh odredbah za odstranitev razkralja iz dežele postopala popolnoma solidarno z vlado.

KARL SE MORA BREZPOGOJNO UDATI.

LDU. Budimpešta, 24. (DKU.) — Ob polupetnajstih. Na današnjih dopoldanskih pogajanjih med zastopniki vlade in zastopniki kralja so formulirali zastopniki vlade s pooblaščenim ministrom Kanio in feldmaršallajntantom Szarkanyjem na čelu svoje zahteve v 7 točk, ki se glase: 1. Brezpogojna udaja. 2. Vojaški svetovalci kralja se postavijo pred sodišče. 3. Moštvo se razoroži in amnestira. 4. Kralj se mora končnoveljavno odpovedati prestolu. 5. Kralj ostane toliko časa interniran na Madžarskem, dokler se ne uredi vprašanje njegove odstranitve. 6. Kralj, kamor se kralj odstrani in modalitete odpotovanja določijo velesile. 7. Politični svetovalci kralja se postavijo pred sodišče. Te zahteve je prevzel bivši minister, dr. Gratz in se je obvezal, da jih izroči kralju ter da mu nasvetuje, da jih sprejme. Madžarska vlada doslej ni dobila nikakega odgovora od kralja. Vojaške akcije so se nadaljevale in so imele za rezultat panični beg kraljevih čet, pri čemer je bilo veliko število ujetnikov. Kralj in čete so na begu porabile že prej v ta namen pripravljene vlake in so se odpeljali proti Komornu. Vlada smatra sedaj vojaške akcije za končane, ker meni, da se kralju ne bo več posrečilo dobiti ojačenja svojim četam. Pronay in Hejas sta zatrdila državnemu upravitelju svojo zvestobo. Hejas je že odkorakal proti Csarni.

ULTIMATUM POSLANIŠKE KONFERENCE.

LDU. Pariz, 24. okt. Poslaniška konferenca je naročila zastopnikom zaveznikov v Budimpešti, naj potožejo madžarsko vlado, da proglasi odstavljenje Karla, se polasti njegove osebe in ga prisili, da zapusti Madžarsko, sicer odklanjajo zavezniki vsako odgovornost za posledice, ki bi mogle nastati za Madžarsko.

ABDIKACIJA KARLA.

LDU. Budimpešta, 24. okt. Iz zanesljivih virov se doznava, da

namerava vlada kralja prisiliti k temu, da se končnoveljavno zase in za svojega sina odpove prestolu. Vlada namerava kralja toliko časa internirati na Madžarskem, dokler se ne reši vprašanje drugega kraja njegove internacije.

KES IN RAZOČARANJE.

LDU. Budimpešta, 24. okt. Madžarski dopisni urad javlja uradno: Častniki rabske posade so sklenili soglasno, naprositi kralja, da jih odveže prispege, ker so prisegli po neresničnem sporočilu, da je prišel kralj na Madžarsko s privolitvijo entente in z vednostjo državnega opravnika. Ta sklep je snoči odnesel kurir v Tobraky.

BEG KARLOVE VOJSKE.

LDU. Budimpešta, 24. okt. Vstaši so zbežali do Tate. Izgubili so skoro polovico svojih čet. Kmetje so na progi Bioske-Stolni Belgrad razdrli železniške tračnice, da bi preprečili beg vstašev proti jugu.

KAREL IN ZITA UJETA.

Kakor poročajo današnji jutranji listi, je včeraj zvečer dospela na Dunaj uradna vest budimpeštanske vlade, da sta Karel in Zita že v rokah Horthyjevih čet in da se je karlistični pač ponesrečil.

V ŠVICI PREISKUJEJO.

LDU. Bern, 24. (ŠBA.) Zvezni svet je zavzel na svoji dopoldanski seji stališče napram povratku razkralja Karla na Madžarsko. Kakor doznava švicarska brzojavna agentura, je bilo zveznemu pravosodnemu in policijskemu departementu naročeno, naj potem državnega pravdnštva odredita nujno preiskavo, pod katerimi okoliščinami je bilo omogočeno odpotovanje razkralja iz Švice. Zvezni svet je naročil policijskemu departementu, naj preiskuje, ali so tudi švicarski državljani omogočili cesarju beg.

Politične vesti.

+ Shod v ljubljanskem Unonu.

Ustanovitev monarhije ob Dunavu s Habsburgovcem na čelu, bi pomenilo boj napredku. Reakcionarne dežele bi s tem dobile zaslonbo v Madžarski, vrhutega je še mnogo ljudi iz »visokih« in bogatih krogov, ki si žele nazaj onih časov, ki so jih imeli v začetku habsburških bajonotov. Vsi ti tihi prijatelji bi dobili zaslonbo in pogum, da bi vedno ogrožali varnost miru. Zaradi tega je bilo jako umestno, da so politične stranke v Ljubljani, dvignile skupni protest proti Habsburgovcu, kakor so

to napravile tudi stranke v Čehoslovaški. Gre namreč tukaj za bodočnost, zato ni noben protest dovelj krepak.

+ Nov socialistični list v Zagrebu. Socialistična delavska stranka na Hrvaškem bo začela te dni v Zagrebu izdajati svoj tedenik pod naslovom „Radnička borba“.

+ Avstrijsko klerikalno časopisje za Karla. V avstrijski republiko so na vladi krščanski socialci. Njih glavno glasilo »Reichspost« se ogreva za Karla in prav mogoče bi bilo, da se tudi avstrijskih klerikalcev poloti hrepenenje po habsburški dinastiji v preveliki meri. Vsekakor bi bil tak eksperiment v Avstriji mnogo težja stvar kakor kje drugje, ker je organizirano delavstvo v Avstriji oboroženo in pripravljeno čuvati republiko proti reakciji za vsako ceno. Za slučaj karlistične revolucije, bi se tudi posamezne dežele uprle Dunaju. V Avstriji torej Karl ne bo nič opravil.

— Iz Pariza poročajo, da je postal slavn general in človeški mesar Ludendorff žrtev atentata. Vendar ta vest še ni potrjena.

+ Stavka na francoskem severu se nadaljuje. Delodajalci so je že sili, vendar pa poskušajo z različnimi sredstvi, da spravijo delavstvo zopet v tovarne. Tako so začeli razširjati krive vesti, da se je toliko in toliko tisoč delavcev zopet vrnilo na delo, kar vzbuja seveda splošen smeh. Dalje so nekateri tovarnarji obljubili, da izplačajo prvih petdesetim delavcem, ki bi se povrnil, plačo, kakor jo ti zahtevajo. Nasprotni solidarnosti stavkočih se ni ta atentat niti v enem slučaju posrečil. Na drugih mestih so pa lastniki zahtevali od vlade energično pomoč, če ne gre drugače magari z orožjem. Politi izvajajo nad delav-

stvom v resnici bestialen teror, toda proti organizaciji tudi njih bajoneti ne zaležejo ničesar.

+ Belgijski socialistični ministri so odstopili, ker ni hotela celokupna vlada sprejeti zakonskega načrta za uvedbo 6 mesečne vojaške službe.

+ Angleška trgovinska misija se povrne te dni iz Moskve na Anglesko. Ni še znano, če odhaja misija s kakim uspehom ali pa radi tega, ker bi se bila pogajanja zopet razbila.

+ Iz reakcionarne Poljske. Pravni odsek poljske poslanske zbornice pripravlja sedaj nov zakon proti komunistom, v katerem se bo komunistično gibanje istovetilo z veleizdajstvom nad državo.

+ Trgovinski sporazum med Rusijo in Čehoslovaško je že izdelan in se bo v par dneh podpisal. Na podlagi sporazuma so ruski delegati v Čehoslovaški že nakupili za 25 milijonov orožja in strojev.

+ Ameriške čete zapuste te dni Nemčijo, ker je bila podpisana mirovna pogodba med Zedinjenimi državami in njo. Zanimivo je, da je ameriški senat, ki je podpisoval mirovno pogodbo, skoro soglasno zanimal krivdo nemške države nad izbruhom svetovne vojne.

+ Važen podpis. Med angorsko in francosko vlado so podpisali 20. t. m. sporazum, mirovno pogodbo, v kateri je določeno, da se meja ob bagdaski železnici popravi v prilog Turkom, dalje da sme Francoska na turškem ozemlju zgraditi nove železnice. S tem je Francoska tudi oficijelno pokazala, da noče imeti ničesar več skupnega z grško akcijo v Mali Aziji in da ostane torej povsem nevtralna pri nadaljnjih bitinah, ki jih bodo Grki dobili, če bodo vztrajali na svojih principih.

Dnevna kronika.

Živela reakcija! Sodrug D. W. je bil izgnan iz Jugoslavije za dobo petih let, ker se je udeleževal pri strokovnih organizacijah in propagiral — socializem. Pri tem pa ni treba misliti, da je propagiral komunizem ali celo metal bombe na železnega voditelja jugoslovanske reakcije Pribečevića, temveč samo na par shodih je pozival delavce, naj se organizirajo v strokovnih ter političnih organizacijah. To pa na Hrvaškem in v Slavoniji ni dovoljeno. Tam sme ustanavljati Radić samostojno republiko, smejo uradniki pretepati delavce in kmete, smejo sprejemati »bakšiš«, kdor pa proti temu nastopi ali ta dejanja kritizira, tega se zapre in izžene! Čisto po istem kopitu kot lani na Koroskem. Delavske zaupnike se je izganjalo; po končanem plebiscitu pa so oni, ki so zavozili nacionalni voz v blato, dolžili te delavce — izdajstva. Gospodje, ali res mislite, da je delavstvo tako neumno, da bo upoštevalo nauk: »Če te kdo udari na desno lice, nastavi mu še levo.« Zakaj pa vi ne nastavite vaših mastno pitanih lic, da vam proletarijat maže nanje zaušnice. Poskusite to, in videli boste, kakšni občutki se vam bodo porodili v reakcijskih glavah.

Proti poslabšanju in proti decentralizaciji bolniškega zavarovanja so bile sprejete na shodih resolucije na Vrhniki in v Šošanju. Proletarijat si je priporil vse to in ima pravico zahtevati, da se varuje njegove pridobitve.

Nov železničarski list prične izdajati s 1. novembrom klerikalna Prometna zveza. Pač drzno čelo imajo klerikalci, da hočejo sedaj na svoje limanice loviti še železničarje, čeprav so lansko leto več kot dovolj jasno pokazali pri in po splošni železničarski stavki, kako so jim železničarji »pri srcu«... Prepričani smo, da med železničarji ne bodo našli kalinov, ki bi jim nasledili.

Občinske volitve na Polzeli so izpadle tako-le: JSDS in KDZ 6 mandatov (+ 1), SLS 10 mandatov.

Požar v Medvodah. (LDU.) Predsinočnim ob 21.30 je začelo goriti v papirnici v Goričanah. Požar je bil lokaliziran in nato tudi vdušen. Pogorele so samo delavnice. Škode je okoli en milijon kron.

Brzgojavne in telefonske pristojbine v inozemskem prometu v razmerju 1 frank = 10 dinarjev = 40 kron. S 1. novembrom t. l. je kot

enakovrednost franku določenih deset dinarjev ali štirideset kron.

Obsodba nad Draškovičevimi atentatorji proglašajo jutri ob devetih predpoldne.

Letošnja zima nas bo po izjavah vremenskih prorokov oblagodarila z obilno padavino. Po suši pride sedaj baje dolgočrajna moča. Meseca januar in februar bodeta poleg obilnega snega prinesla baje tudi prav hud mraz.

Za izseljevanje v Ameriko je do konca junija 1922 za Jugoslavijo določeno število 6405, t. j. mesečno 1291 oseb. Vsakdo, ki se namerava izseliti v Ameriko, naj se prepriča, ako ni za dotični mesec število že polno.

Prvo čevlarsko pomočnico je dobil Maribor v 18letni hčerki čevlarskega mojstra Plazojnika na Aleksandrovi cesti, Mlada Greti je s prav dobrim uspehom prestala pomočniško izkušnjo.

Stavbno gibanje Beograda. Letos so v Beogradu zgradili 768 novih hiš. V Beograd se je vselilo 19.000 novih prebivalcev. Za bodoče leto je projektiranih 3843 novih zgradb. Beograd se vidno veča.

Zahvala. Podpisano društvo se zahvaljuje vsem članom odseka za prireditve zabavnega večera ob društveni petindvajsetletnici. Njih trudoljubivosti in nesebičnosti se je posrečilo, da je društvena prireditev uspeša kar najlepše in najčistneje. Dalje izreka društvo zahvalo tiskarnam, ki so preskrbele potrebne tiskovine, in sicer »Jugoslovanski tiskarni« za krasno izvršitev vabil in lepakov proti znižani ceni, »Delniški«, »Učiteljski« in »Zvezni tiskarni« pa za popolnoma brezplačno izvršitev ostalih tiskovin. Naša zahvala vsem, ki so neumorno nabirali dobitke, kakor tudi tistim, ki so jih naklonili društvu ali se sicer spomnili društvenega jubileja. Uredništva ljubljanskih dnevnikov zahvaljujemo se posebe za dobrohotno objavljane reklamnih vesti. Sploh naj velja naša iskrena zahvala vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je slavje društvene četrstoletnice v vsakem oziru doseglo svoj dobrodelni namen. — V Ljubljani, dne 21. oktobra 1921. »Dobrodelno društvo tiskarjev za Slovenijo«.

Včeraj padli sneg je potrgal mnogo telefonske žice, ki leži sedaj zvita po tleh. Telefonske proge sedaj pridno popravljajo.

boljšanja dinarske valute na čim hitreje zacarinjenje... izvoznega blaga... — Pardon, začetkoma smo mislili, da se obvestilo nanaša na blago, ki ga bo treba uvažati. Ampak kakor je videti, ostane za

tako blago vse pri starem. Čim hitrejši izvoz in izboljšanje dinarskega kurza! Seveda, kdor je na obe oči slep, ta ne more niti s pametjo videti.

— Na račun vojne odškodnine moramo dobiti v teku treh let 50 tisoč konjev iz Nemčije. Do konca t. l. dobimo 12.125 glav, doslej smo jih dobili 8.846.

— Tobačni monopol v Albaniji si je preskrbela neka angleška družba. — Pač, kjer se pripravata dva, tretji klobuke pobira.

— S pametno gospodarsko politiko uspehi. Čehoslovaški proračun za l. 1922. predvideva 19.672 milijonov kron stroškov in 18.884 milijonov dohodkov. Primanjkljaj bi potemtakem znašal 788 milijonov kron. To je, če pomislimo, da so pribitki po sedanjem sistemu v nasledstvenih državah skoro nemogoči, zlasti za tako državo, kakor je Čehoslovaška, ki je bolj kot vse druge navezana na uvoz, to je vsekakor zelo razveseljav rezultat in še je pričakovati, da je bil primanjkljaj previsoko cenjen. Zato je pa tudi čehoslovaški finančni minister Novák, ko je predložil svoje račune, dejal, da je Čehoslovaška v morju držav s papirnato poplavo nekaj zeleni otok in da je kljub težavnemu položaju vendarle mnogo na boljšem kot sosedne države. In, kar je glavno, nje prebivalstvo težavnega položaja vseeno ne občuti kakor drugod (kje je n. pr. manj nezaposelencev kot na Čehoslovaškem in to v vseskozi industrialni državi, prosimo!), ker ne teži na njegovem hrbtu v obliki tisočerihih davkov, temveč gledajo praške vlade bolj na to, da se izdatki zmanjšajo s pametnim varčevanjem! V resnici je minister Novák v programnem govoru za bodoče leto dejal, da ostane Čehoslovaška pri sedanjih svoji uspešni valutni politiki in da vlada nikakor ne misli dohodkov povečati z novimi davki, temveč da bo raje štedila v vsakem oziru! In taka politika je potem vzrok, da stoji Čehoslovaška gospodarsko mnogo bolj kot ostale države, ki so izšle iz vojne. Zdjaj pa posvetimo dve, tri misli gospodarski politiki naše belgrajske gospode. Kako je z davki? Kje štedi? Kako občuti delavstvo nje slabi gospodarski položaj? Ali se izplača misliti? Da, ampak z lezo in žalostjo...

— Posledice padca vrednosti nemške marke. Holanci, Belgijci, Angleži, Francozi, Amerikanci in celo Japonci so preplavili mesta Köln, Lachen, Trier in Koblenz in kupujejo vse, kar jim pride pod roko: hiše, trgovine, živila, pohištva itd. Kupčije se sklenejo običajno v desetih minutah. Cele karavane inozemskih trgovcev se vračajo dan za dnem, dobro obložene z najrazličnejšim blagom, nazaj proti meji. Domače prebivalstvo je zašlo zaradi tega v velike stiske in postaja položaj že naravnost katastrofalen.

— Padec angleškega izvoza in uvoza. V septembru letošnjega leta je padel uvoz v primeri z lanskim letom istega meseca za 65.638.629 funtov sterlingov ter znaša samo 78 milijonov 118.507 funtov. Prav tako je tudi glede izvoza, ki je znašal v septembru lanskega leta za 62 milijonov 208.335 funtov sterlingov več kot letos. Letos se je izvozilo samo za 55.247.578 funtov sterlingov.

— Avtomobilna prometna d. d. v Ljubljani opozarja na današnji oglas, glasom katerega se je preložil ustanovni občni zbor na 10. novembra t. l. Novi avto - vozovi so dospeli v Ljubljano in so že v prometu na progi Ljubljana - Celje ter vzbujajo splošno pozornost. Ostali vozovi bodo dospeli še tekom tega leta in se bodo dali v promet na ostalih projektiranih progah. Ker poteče podaljšani subskripcijski rok že v kratkem, je priporočati, da v vpoštev prihajajoči krogi pridno sežejo po delnicah. Prijave sprejema še do 5. novembra t. l. vodstvo družbe v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7/II., soba štev. 44.

— Kulturni vestnik. »Ljubljanskega Zvona« 10. štev. je izšla in prinaša poleg drugega prispevek C. G. »Iz ostaline Jos. Murca - Aleksandrova«, nadaljevanje dr. Prijateljve študije »Izševni profili naših preporoditeljev«, nadalje več lepih novel, pesmi in črtic in književna poročila.

— Prešli smo zadnje tri številke »Novega roda«, mladinskega lista, ki izhaja v Trstu. List je zelo lep, ima mnogovrstno gradivo mladinskega značaja in razne lepe slike. List toplo priporočamo vsem, ki se

zanimajo za mladinsko slovstvo in ki imajo otroke. Naroča se v Trstu, ulica Ruggero Manua, št. 20/I. in stane letno 15 lir.

— Za podeželske odre. Koncem oktobra bodeta v založbi Zvezne tiskarne v Ljubljani izšli dve vrlo potrebni knjigi za dramatične odseke diletantov, in sicer knjiga »Diletantski oder« od Mil. Skrbinska, ki bo vsebovala vsa potrebna navodila za igralce - diletante, ter Emila Navinškova strokovna navodila za šminkanje »Lepa maska«. Knjigi bosta veljali okrog 40 K. Društva, ki bodo knjigi naročila v več izvodih, bodo dobila popust.

— A. K. Green: »Za milijoni«, roman, poslovenil Danilo Zarčič. Pravkar je v založbi lista »Jugoslavije« izšel roman gornjega naslova. Knjiga obsega 253 strani in stane vezana 34 K, broširana 28 K.

— »Jugoslovanska Njiva«. V štev. 41. piše Vl. Skarič »O karakterju bečanskega seljaka«, dr. M. Radošević konča razpravo »Marxizam, panslavizam, jugoslovenstvo«, M. Kus-Nikolajev pa razpravo »O ekonomiji života in augeniki«. Pregled je bogat.

— Iz stranke. Diskusijski večer se bo vršil vsako sredo ob 7. uri v bivši nemški šoli v Spodnji Šiški.

— Društvene vesti. Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani, opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 26. oktobra t. l. ob 20. uri v mali dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta štev. 12., pritično desno.

— Dopisi. Iz Tržiča. Tržičani so ljudje posebne vrste. Imajo smisla za vse lepo in dobro, pametno in — neumno. Usoda je zanesla v naše krasno mesto »izvrstnega« hipnotizerja. Njegove predstave so nabitno polne od Tržnih velmož pa doli do najrevnejšega vajenca. Vsak hoče pripevati siromaku - hipnotizerju, da bo imel lažje življenje, vsak mu sam ponuja svoje perje, da mu ga »on« oskubi. Stvar pa je tudi resnično zanimiva. Čevlarski poniglavec, gospodje, da, še celo gospodične zape na povelje ena - dve - tri. Potem pa počenjajo v spanju vse-mogoče reči, celo klobase jedo, ali se vsaj delajo, kakor bi jedli. Čudo, čudo!! A to še ni vse. Tudi ribice love uspane gospodične. Na povelje »denite jo v žep«, pa jo spusti, ker je pojem žep pri modernih gospodičnih zmeden, za svojo kočmajko za vrat. Jej, jej!! In to je tudi višek! Gospod hipnotizer je n. pr. v stanu z eno samo besedo napraviti iz čevlarskega »jogra« učitelja, strogega učitelja, ki zapre učenca radi 1 x 1 za dve uri. Da, da! Na besede »popolnoma zbejani«, pa so zadovoljni nad svojim poslednjim hipnotičnim gibom. Da, gospod hipnotizer ima v Tržiču lahek posel. Čudim se le, kako to, da ni še pogruntal, da bil lahko koga uspaval in mu zaukazal, naj njega, moža neskončne volje, nauči lepe, čiste slovenščine, pa kake bolj dostojne pesmice kot je tista o papigi? »Mislobralec« bi vendar to lahko dosegel, ne? Toda šalo na stran, stvar je resnejša kot izgleda. Predvsem je treba ugotoviti, da take predstave niso za — mladino, za naš — up in naš — ponos. Gospod hipnotizer zna sicer izorno »grško«, toda banalnost in smiselnost sta v njegovih plehkih dovtipih doma. Seveda se mu ljudje krohota, ne vidijo pa pri tem mladine, ki se odvrača po takih predstavah tedne in tedne resnemu šolskemu delu in misli na take neumnosti. A ne samo to. Tudi priprosti, neuki ljudje podlegajo »enakim čarovnijam«. Težko zaslužene novce nosijo s tako lahko-miselnostjo »njemu na oltar«, kakor bi jih merili na mernike. Mati da svojemu sinčku vstopnino, drugo jutro pa se pride n. pr. v šolo kregat, da ne more kupovati zvezkov. Kje je tu razum, ljudje božji? Pri predstavah, kjer ugiba žena z zavzanimi očmi karte, ki jih občinstvo potegne tako, da v vprašanju svojega moža iz povdarka posameznih zlogov spozna karto, pri takih predstavah se tare, žalostno a resnično, tudi delavstva. Če pa tem trpinom hočeš predočiti, kako bi se dalo pomagati njihovemu položaju, če povdariš, da je spas delavstva

samo v organizaciji, ne samo v strokovni, temveč tudi v politični, tedaj se zaničljivo nasmehejo, skomizgnejo z ramo, češ, za te reči nimam denarja, so preslabi časi. Tu pa smo pri stvari sami. Slabi časi so posledica naše lasne slabosti. Volja naša je tako malenkostno vzgojena, da mora podleči volji onega, ki napačno pravi: »Jaz hočem in mislim samo na spanec«. Resnično pa bi moral reči: »Vsi, ki imate slabšo voljo kot jaz, boste na moje prizadevanje zaspali.« V hipnotičnem spanju pa mož potem udeležuje svojo voljo na način, ki priča, da nima večje izobrazbe kot navadni običajni zemljani. Prednost njegovega položaja pa obstoji v tem, da zna mož izrabljati duševno razpoloženje občinstva, ki se hoče zabavati brez ozira na način zabave, dalje da zna kovati železo, dokler je vroče in mnenje zoreti pšenico — svojo blagajno. Stališče uvidevni ljudi v tej stvari pa je sledeče: oblast naj enkrat za vselej prepove hipnotične predstave, ki ne prinašajo nikomur izmed občinstva dobrot, temveč ki puščajo onim, na katerih se izvrše poizkusi, zle posledice v obliki srčne napake, nervoznosti, glavobola, večdnevne medlenosti itd. Delavstvu pa naj velja izrek, da je pamet boljša kot zamač.

Kaj čakajo? V Uradnem listu štev. 80 z dne 11. julija t. l. je bilo razpisanih večje število mest za pomožne uradnike in sluge za Inspekcijo dela, in sicer za celo državo. Ker je te vrste urad ozir. oblast v naših neurejenih razmerah več kot potreben, je naravnost čudno, zakaj čakajo tako dolgo z nastavitvijo v »Uradnem listu« označenih mest. Ne dvomimo, da ni bilo prosilcev tudi ne dvomimo, da prosilci ne bi imeli dovolj sposobnosti za predvidena mesta. Kakor povsod tako smo tudi tukaj izpostavljeni nevarnosti svete protekcije. N. pr. v Celju se nahaja pri Inspekciji dela neki G. Kompan Ludevjak kot sluga, to mesto ni bilo slučajno razpisano in ga je zasedel človek, ki je knjigovez, zaposlen pri Zvezni tiskarni in obenem hišni posestnik, torej ima dve eksistence obenem. Ker ima več otrok, stane državo še poleg tega tudi precej denarja. Ta gospod je baje zvest kričal demokratov, zato pravijo ljudje, da je dobil službo brez prošnje. Istotam je tudi gdca Cizeli, hčerka demokratskega zaupnika, trgovca Cizlja iz Polzele kot pisarniška moč tudi bila kar pod roko nastavljena. Vprašamo ministrstvo za socialno politiko, ali razpisuje mesta zato, da pobira od revežev kolke ter kapitalistične strankine pripadnike pa tajno nastavlja v službo.

Po svetu. — Nov češki drobiž. V češko-slovaški kovnici denarja se izdeluje sedaj drobiž po 20 in 50 vinarjev in 1 krono.

— Dunajski novinarji so poslali madžarskemu ministrskemu predsedniku brzojav, v katerem ga v imenu človečnosti in častniške vzajemnosti prosijo, naj bi se smrtna obsodba nad novinarjem Kerijem, za katerega so se zavzeli tudi naši časnikarji, ne izvršila. Keri je bil, kakor znano, obsojen pod pretezo, da je skrivaj Tiszeve snovi, v resnici pa, ker je kot revolucionar in razmišljavec slabo zaprt pri sedanjih vladajoči krščansko - monarhistični kanaliji.

— Nemški vlakovodje se pripravljajo na splošno stavko, ker ni prometno ministrstvo držalo svojo obljubo glede povišanja mezd. Vlakovodij je na Nemškem vsega skupaj 75.000.

— Maksim Gorki, poročajo iz Fjelsingforsa, je na Finskem, kamor se je podal radi gladujočih Rusov, nevarno zbolel.

— Na ameriškega poslanika v Parizu so poskušali te dni atentat. Poslanik je dobil zabo, v katerem so se nahajale steklenice baje s parfumi. Ko je pa njegov komornik hotel zabo odpreti, je eksplodiral pekleni stroj, ki se je namesto steklenic nahajal notri. Komornik je bil težko ranjen, poslanik pa nič.

— Če je res! Francoski zvezdoslovec Mariot je razkril, da so se izvršile v našem svetovju velike izpremembe, radi katerih dobiva solnce večjo toploto. Raditega, pravi Mariot, v srednji Evropi ne bomo imeli več hudih zim, prihodnje poletje bo celo bolj vroče kot letošnje. Stvar je sicer skoro neverjetna, lu vendar so znamenja tukaj!

Gospodarstvo.

— Končno enkrat! Glavno carinsko ravnanje je telegrafskim potom obvestilo vse carinarnice, da morajo odslej posebno paziti radi iz-

Jos. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

priporoča

najcenejši nakup

na debelo in drobno:

galanterijo, srajce, kravate, nogavice, moške in ženske, šolske potrebščine, jedilno orodje, žlice, vilice, aluminium, toaletno milo, ščetke za obleko, glavo, zobe in konje, čevljarstvo orodje rinčice, dreto, sukanec. Istotam se dobe najboljši ŠIVALNI STROJI za rodbinsko in obrtno rabo, vse potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, NA DEBELO deli za kolesa in šivalne stroje, igle, olje itd. ...

Medić, Rakovec & Zankl,

prej A. Zankl sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov

Centrala: Ljubljana. d. z. o. z. Skladišče: Novisad.

Telefon 64.

Brzjavni: MERAKL, Ljubljana.

Telefon 64.

Emajlni laki.

Pravi firnež.

Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavce (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbolinje, steklarski in mizarški kilej, pleskarski, slikarski in mizarški čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. „MERAKL“, Lak za pode. „MERAKL“, Linoleum lak za pode. „MERAKL“, Emajlni lak. „MERAKL“, Brunoline. **Ceniki se začasno ne razpošiljajo!**

Zanesljiv, trezen

strojnik

vešč tudi električne montaže se išče za tovarniško podjetje v bližini Ljubljane. Ponudbe pod „Strojnik“ na upravo „Naprej-a“.

Sprejmejo se:

**2 mehanika,
1 strugar,
1 mizar.**

Ljubljana, Zvonarska ulica 1.

Ure budilke, n. ha-ke, verižice, zlatino, srebrnino, očala in poročne prstane kupite najbolje pri

A. Lečnik,

urar in zlatar, Celje, Glavni trg št. 4.

Popravila dobra in točna. Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

COSULICH-LINE

(prej AUSTRO-AMERIKANA)

Trst-Amerika prevaža pošilke v New-York redno 3 krat, v Južno-Ameriko po 1 krat mesečno. — Pojasnila in prodaja vozniških listkov.

SIMON KMETEC, glavni zastopnik za Slovenijo v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26.

Zajčje kože

kupuje

tovarna klobukov „Šešir“ d. d. Škofja Loka.

„Pošljite naročnino!“

Prepričajte se sami, najcenejši da kupite: najsolidnejši

SUKNO, vsake vrste za gospode in dame, **OBLEKE** za gospode in dečke, obleke za delavce od K 950— naprej,

KROJASKE POTREBSCINE pri trvdki

Ivan Mastnak, Celje, Kralja Petra cesta št. 15, Celje.

Istotam se izdelujejo obleke po najnovejši modi. Izvršitev točna in solidna.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4 %

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. **Poročila** daje svojim zadrušnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Konsum. društvo rudarjev v Hrastniku

vpisana zadruga z omejenim poročtvom

sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4 %.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 576 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 120.200.82.

Društveni delež K 17.103.71.

Blagovni promet za l. 1919/20 je znašal K 2.963.093.48. Delež znaša K 100.—.

Član postane lahko vsak.

Automobilna prometna d. d. v Ljubljani.

Ustanovni občni zbor naše družbe, sklican za 27. oktobra 1921, se preloži na

10. novembra 1921

ob 11. uri v prostorih centrale Jadranske banke v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7-II., z istim dnevnim redom.

Event. nove prijave za subskripcijo delnic sprejema še do 5. novembra t. l. vodstvo družbe v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7-II., soba št. 44.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1921.

Jadranska banka. Ljubljanska kreditna banka.

Slovenska eskomptna banka.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo.

Zadružna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani.

Zadnja prilika.

Štiri milijone kron

zadane v najsmrenejšem slučaju igralec v V. razredu, II. kola Državne redne loterije.

Srečka stane cela K 192, polovičina K 96, četrtinka K 48 in osminka K 24 za one, ki so igrali v prejšnjih štirih razredih. Novi igralci morajo plačati srečke tudi za vse ostale razrede. Naročniki, katerim se pošiljajo srečke po pošti, naj pošljejo zraven še K 8 za poštnino in stroške. Naročila se sprejemajo samo do 2. novembra t. l.

V četrtem razredu je **zadela** srečka št. 35.715, kupljena pri **Zadružni gospodar. ki banki, GLAVNI DOBITEK**, ki je znašal

K 400.000.

Še nekaj srečk ima na razpolago

„Zadružna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani“, Dunajska cesta št. 30-I.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.